فەتوای مەشایخ و گەورە زانایانی ئەهلی سوننە و جەماعە

(ابن باز والألباني وابن عثيمين والوادعي وفوزان واللجنة الدائمة للإفتاء)

- ڕەحمەتی خوا لە مردووانیان ، و پارێزەری زیندانیشان بێت بۆمان -

سەبارەت بە نادرووستێتی دانی سەرفترە بە پارە

مامۆستا عدنان بارام

==

لەبڵاوكراوەكانی

ماڵپەڕی بەهەشت و وەڵامەكان

ba8.org
walamakan.com

هەمیشە لەگەڵمان بن بۆ بەرهەمی نوێ

بسم الله الرحمن الرحيم

*** پێشەکی :**

إِنَّ الْحَمْدَ للهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنعُوْذُ بِاللهِ مِن شُرُوْرِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ .

وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيْكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدَاً عَبْدُهُ وَرَسُوْلُهُ .

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسۡلِمُونَ ١٠٢﴾ [آل عمران].

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفۡسٖ وَٰحِدَةٖ وَخَلَقَ مِنۡهَا زَوۡجَهَا وَبَثَّ مِنۡهُمَا رِجَالٗا كَثِيرٗا وَنِسَآءٗۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِي تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلۡأَرۡحَامَۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيۡكُمۡ رَقِيبٗا ١﴾ [النساء] .

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا ٧١﴾ [الأحزاب] .

أَمَّا بَعْدُ :فَإِنَّ أَصْدَقَ الحَدِيْثِ كِتَابُ اللهِ وَخَيْرَ الهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ) وَشَرَّ الأُمُوْرِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلالَةٌ وَكُلَّ ضَلالَةٍ فِي النَّارِ .

پێشەوا ، و زانای پایەبەرزی ئیسلام شێخ (عبد العزیز بن عبد الله بن باز) ـ بە ڕەحمەت بێت فەرموویەتی : ((شوکر بۆ خوای پەروەردگار ، و صەڵاوات و سەلامیش لە سەر بەندەو پەیامبەری (محمد) و ئەهل ، و بەیت ، هەموو هاوەڵانی ، وە پاشان : زۆر لە برایان پرسیاریان لێکردم سەبارەت بە حوکمی دانی زەکاتی سەرفترە بە پارە ؟

وەڵامەکەشی : شاراوە نیيە لە لای هەموو موسڵمانێك کە کەمترین بینایی هەبێت کە گرنگترین پایەیی ئایینی ئیسلامی پیرۆز : شایەتیدانە بەوەی کە (لا إله إلا الله ، محمد رسول الله) **، بەشی یەکەمی ئەو شایەتی دانەش کە** (لا إله إلا الله) **یە ئەوە پێویست دەکات لە سەر موسڵمانان کە خوای پەروەردگار بە تاك و تەنها بپەرەستن ، بەشی دووەمی کە** (محمد رسول الله) **یە ئەوە پێویست دەکات لە سەر موسڵمانان کە خوای پەروەردگار نە پەرەستن بەوە نەبێت کە پێغەمبەرەکەی ﷺ بۆ شەرعاندون .**

زەکاتی سەرفترەش پەرستشێکە لەو پەرستنانە بە کۆڕای موسڵمانان ، و بنەواش لە پەرستنەکان ئەبێت تیایاندا ڕابووستین تاکو بەڵگەیەکمان نەبێت لە قورئانی پیرۆز یان لە سوننەتی پێغەمبەر ﷺ ، بۆیە نابێت هیچ کەسێك خوا پەرستی ئەنجام بدات بۆ خوای پەروەردگار ، جگە بەوە نەبێت کە لە لە پێغەمبەروە هاتووە ،

و پێمان گەشتووە ، ئەو پێغەمبەرەی کە خوای پەروەدگار سەبارەت بەو فەرموویەتی : ﴿وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَى إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى﴾ [سورة النجم ، الآيتان ٣ - ٤] ، **وە پێغەمبەری خواش ﷺ لـەو بارەیـەوە فەرموویـەتی :** ((من أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد)) [١] ، ((من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد)) (٢) .

هەروەها پێغەمبەری خوا ﷺ بەوەی پێمان گەشتووە لـە فـەرموودە (صـحيح) ەکـانی ، ئـەوەی ئاشـکرا کردووە کە زەکاتی سەرفترە : (**صاع**) ❁ یێك لە خوادەمەنی ، یان (**صاع**) یێك لـە خورمـا ، یـان (**صاع**) یێك لە جۆ ، یان (**صاع**) یێك لە مێووژ ، یان (**صاع**) یێك لە کەشك .

پێشەوایان (البخاري) ، و (مسلم) لە (عبدالله بن عمر) ەوە ـ ڕەزای خـوا لـە خـۆی و بـاوکی بێـت ـ دەگێڕنەوە کە فەرموویەتی : ((فرض رسول الله ﷺ زكاة الفطر صاعاً من تمر أو صاعاً من شعير على العبد والحر والذكر والأنثى والصغير والكبير من المسلمين ، وأمر بها أن تؤدى قبل خروج الناس إلى الصلاة)) [٣] .

واتە : پێغەمبەری خوا ﷺ زەکاتی سەرفترەی فەرز کردووە بە بڕی (**صاع**) یێك لە خورما ، یان (**صاع**) یێك لە جۆ لە سەر بەندە و سەربەست و نێرینە و مێینە و بچووك و گەورەی موسـوڵمان ، وە فرمانی پێکردووە لە پێش دەرچوونی موسڵمانان بدرێت بۆ نوێژی جەژن .

وە (**یـش**) ﷺ **فەرموویـەتی :** ((كنا نعطيها في زمن النبي ﷺ صاعاً من طعام أو صاعاً من تمر ، أو صاعاً من شعير أو صاعاً من زبيب)) ، وفي رواية ((أو صاعاً من أقط)) (٤) .

واتە : زەکاتی سەرفترەمان دەردەکرد لە سەردەمی پێغەمبەردا ﷺ بە بڕی (**صاع**) یێك لـە خوادەمەنی ، یان (**صاع**) یێك لە خورما ، یان (**صاع**) یێك لە جۆ ، یان (**صاع**) یێك لە مێـووژ ، وە لـە ڕیوایەتێکی تردا هاتووە : یان (**صاع**) یێك لە کەشك .

جا ئەمەیە سوننەتی پێغەمبەر ﷺ لە زەکاتی سەرفترەدا ، ئاشکراشـە لـە کـاتی واجـب کردنـی ئـەم پەرستشە ، کاتی دەرکردنی ، موسڵمانان (دینار) ، و (درهم) **یان لە دەستدا بوو ، بە تایبەت کۆمەڵگای مەدینە ، کە دوو دراوی بەربڵاو بوون لەو کاتەدا ، کەچی پێغەمبەری خـوا ﷺ باسـی لێـوە نـەکردوون لـە زەکـاتی**

---

(١) [رواه البخاري في (الصلح) باب إذا اصطلحوا على صلح جور برقم(٢٦٩٧)، ومسلم في (الأقضية) باب نقض الأحكام الباطلة برقم ١٧١٨] .

(٢) [رواه مسلم في (الأقضية) باب نقض الأحكام الباطلة برقم ١٧١٨] .

❁ (صاع) : بریتییە لە چوار گوێل بە دەستی پیاوێکی مامناوەند ، وە بە کێشانەش نزیکەی دوو کیلۆ و نیوە بە پێوەری ئێستا .

(٣) [رواه البخاري في (الزكاة) باب فرض صدقة الفطر برقم (١٥٠٣)] .

(٤) [رواه البخاري في (الزكاة) باب صدقة الفطر برقم (١٥٠٦) ، و مسلم في (الزكاة) باب زكاة الفطر على المسلمين برقم (٩٨٥) .] .

سەرفترەدا ، بۆیە ئەگەر هەر یەك لەو دوو دراوە واجی سەرفترەی لە سەر موسڵمانان بخستبایە ، ئەوا پێغەمبەری خوا ﷺ باسی دەکردن ، چونکە نابێت ئاشکراکردن و باسکردنی ئەحکامە شەرعیەکان لە کاتی پێویستیان دوا بخرێت ، وە ئەگەر ئەوەشی ئەنجام بدایە ئەوا هاوەڵانی بۆی دەگێڕاینەوە ﷺ .

وە ئەوەش کە سەبارەت بە قەربووکردنەوەی کەم و کوڕی دانی زەکاتی ئاژەڵ هاتووە ئاشکرایە کە بە مەرج گیراوە ، و تایبەتە بەو جۆرەی پێویستە ، و نیە دەربکرێت ، هەروەکو لە پێشیشدا ئاماژەمان بۆ ئەوە کرد کە بنەوا لە پەرستنەکان ئەبێت تیایاندا ڕاببوەستین تاکو بەڵگەیەکمان پێ دەگات لە قورئانی پیرۆز یان لە سوننەتی پێغەمبەر ﷺ ، وە نەشم زانیوە کە یەکێك لە هاوەڵانی پێغەمبەر ﷺ پارەی دابێت لە زەکاتی سەرفترەدا ، لە گەڵ ئەوەی کە شارەزا ترین کەس بوون بە سوننەتی پێغەمبەر ﷺ ، و لە هەموو خەڵکیش زیاتر حەریس بوونە لە سەر بەکارکردنی سوننەتەکانی ، وە ئەگەر کردارێکی لەو جۆرەیان لێ کەوتبێتەوە ئەوا بێگومان پێمان دەگەشت ، هەروەکو چۆن ووتەکانی تریان سەبارەت بە شەرع پێمان گەشتووە ، خوای پەروەردگار سەبارەتیان فەرموویەتی : ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾ [سورة الأحزاب ، الآية ٢١] ، وە فەرموویەتی : ﴿ وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَانٍ رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴾ [سورة التوبة ، الآية ١٠٠] .

لەوەی کە باسمان لێوە کرد ئاشکرا دەبێت بۆ کەسانی حەق ویست کە : دانی پارە لە زەکاتی سەرفترەدا نابێت ، و ئەو فەرزەش لەسەر ئەو کەسە ناکەوێت کە بە پارە دەیدەن ، چونکە پێچەوانەی بۆ ئەو بەڵگە شەرعیانەی کە باسمان لێوە کردن .

داواکارم لە خوای پەروەردگار سەرکەوتوومان بکات ، لە گەڵ هەموو موسڵماناندا بۆ فێربوونی ئایینەکەی ، و بەردەوامی لە سەری ، و دورکەوتنەوە لە هەموو ئەوەی کە پێچەوانەی دەبێتەوە ، هەر ئەوە بەخشندە ، و میهرەبان ، و صەڵاوات و سەلامیش لە سەر بەندەو پەیامبەری (محمد) و ئەهل ، و بەیت ، و هەموو هاوەڵانی بێت)) [٥] .

[٥] [الرئيس العام لإدارات البحوث العلمية والإفتاء والدعوة والإرشاد / عبد العزيز بن عبد الله بن باز : **مجموع فتاوى** (٢٠٨/١٤ - ٢١١) .

وە پێشەوا ، و زانای پایەبەرزی ئیسلام شێخ (محمد ناصر الدين الألبـاني) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ سەبارەت بە دانی پارە لە زەکاتی سەرفترەدا فەرموویەتی : ((ئەوانەی کە دەڵێن دەتوانرێت زەکـاتی سـەرفترە بە پارە دەربکرێت هەڵەن ، چونکە ئەوانە پێچەوانەی دەقی ئەو فەرموودەیەی پێغەمبەری خوا ﷺ دەبنەوە کە هەردوو پێشەوا (البخاري) ، و (مسلم) لە (صحيح) ەکەیاندا لە فەرموودەی (عبدالله بن عمر) ـ ڕەزای خوا لە خۆی و بابی بێت ـ دەگێڕنـەوە کـە فەرموویـەتی : ((پێغەمبـەری خـوا ﷺ زەکـاتی سـەرفترەی فـەرز کردووە بە بڕی (صاع) ێك لە خورما ، یان (صاع) ێك لە جۆ ، یان (صاع) ێك لە ...)) ، دەبیـنین پێغەمبەری خوا ﷺ ئەم فەرزەی کە فەرزی لە سەر کردووین بە پێی فەرمانی پەروەردگاری پـارە نییـە بـەڵکو خواردنی دیاری کردووە بە پێی ئەو خواردنەی کە خواردەمەنی خەڵکەکە لـەو سـەردەمەدا ، ئاشکراشـە واتـای فەرموودەکە ئەوە نییە کە خۆشگوزەرانکردنی خەڵك بێت بە لەبەر کردنی کاڵای نوێ ، و پاك ... هتـد ، بـەڵکو مەبەست پێی دەوڵەمەندکردن ، و نەهێشتنی پێویستیانە لە خواردن ، و خواردنەوەیە لەو ڕۆژە ، و لـە ڕۆژانـی دوای جەژن ... بەڵام کە کەسێك دێت دەڵێت : نەخێر ، ئێمە پارە دەدەین ، چونکە ئەمە بەسوودترە بۆ هـەژاران ... ئەوە ئەو کەسە دوو جار هەڵەیە :

جاری یەکەم : ئەو کەسە پێچەوانەی دەقی فەرموودەی پێغەمبەر بوەتەوە ﷺ ، و ئەوکارەش پەرستشە ، ئەمە کەمترین شتە بووترێت .

بەڵام باری دووەمی : زۆر ترسناکە چونکە ووتەکەی ئەوە دەگەیەنێت کە شەرعدانەری دانا ـ کـە خـوای پەروەردگارە ـ کە سرووشی بۆ پێغەمبەرەکەی ناردووە کە صاعێك لەم خواردنانە لـە سـەر ئوممەتەکـەی فـەرز بکات مەصلەحەتی فەقیر و هەژارانی ڕەچاو نـەکردووە ، و نـەیزانیوە ، هـەروەکو چـۆن ئەوانـە دەیـزانن کـە گومانیان وایە کە دانی پارە باشترە !!!! بۆیە دەبینین هەندێك لـە خـەڵك لایانـداوە لـە پیـادەکردنی دەقـی فەرموودەکان بۆ جێگرێك کە دراوە !!! ئەمەش تاوانبارکردنی شەرعە بەوەی کە نەیزانیوە شـەرع دارێـژێت !!! بۆیە شەرعاندنەکەی ئەوان لێرەدا باشتر ، و بە سوودترە بۆ هەژاران !!! جا هەرکێ ئەمەی مەبەست بێـت پـێی کافر دەبێت ، بەڵام ئەوانە مەستیان ئەوشتە نییە ... بەڵام ئەو کەسانە ووتەیەك دەڵێن کە هەڵەیە ، چـونکە نابێت جگە لەوە دەربکرێت کە شەرع دانەری دانا دیاری کردووە ، کە خواردنە لە هەموو بوارێکدا ...)) [٦] .

---

[٦] (نقلا تفريغ : سلمان بن عبدالقادر أبو زيد) .

وە پێشەوا ، و زانای پایەبەرزی ئیسلام شێخ (محمد بن صالح العثيمين عضو هيئة كبار العلماء ،و عضو اللجنة الدائمة للإفتاء) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ لە وەلامی ئەم پرسیرەدا : ئایا دەبێت زەكاتی سەرفترە بە پارە دەربكرێت ، لە گەڵ كەرم كردنتان بەوەی كە بەڵگە شەرعیەكانمان بۆ باس بكەن ، خوای پەروەردگار پارێزەرتان بێت ؟

فەرموویەتی : ((دانی زەكاتی سەرفترە نابێت بە جگە لە خواردن ، وە ناشبێت بە پارە دەربكرێت ، چونكە پێغەمبەری خوا ﷺ بە صاعێك لە خورما یان صاعێك لە جۆ ... هتد ، دیاری كردووە ، و (أبو سعيد الخدري **) یش** رضي الله عنه **فەرموویەتی :** " كنَّا نخرجها على عهد النبي ﷺ صاعاً من طعام " ، **واتە : ئێمە لە سەردەمی پێغەمبەری خوادا ﷺ صاعێك خواردنمان دەدا بە زەكاتی سەرفترە .**

بۆیە نابێت هیچ كەسێك زەكاتی سەرفترە لە پارە بدات ، یان لە كەل و پەل ، یان لە فەرش ، بەڵكو پێویستە بەو شتە دەربكرێت كە خوای پەروەردگار لە سەر زمانی پێغەمبەركەی ﷺ فەرزی كردووە ،وە هیچ عیبرەتیش نییە بە باشدانانی ئەوانەی كە بە باشیان زانیوە لە خەڵك ، چونكە شەرع شوێنكەوتەی بۆچوونەكان نییە ، بەڵكو لە لای خوایەكی دانا ، و خەبیرەوە هاتووە ، خوای پەروەردگاریش زاناتر و داناترە لە هەمووان ، جا ئەگەر لە سەر زمانی پێغەمبەر محمد ﷺ بە صاعێك خواردن دیاری كرا بێت ، نابێت لێی لا بدرێت با هەرچەند بە عەقڵی خۆمان بە باشی بزانین ،بەڵكو پێویستە لە سەر مرۆڤ ئەگەر شتێكی بە باش زانی و پێچەوانەی شەرع بوو با تۆمەت بداتە پاڵ عەقڵ بۆچوونی خۆی)) [٧] .

---

[٧] (موسوعة فتاوى اللجنة والإمامين : س ٣٩١) .

هەروەها شێخ (محمد بن صالح العيبمين) لە وەڵامی ـ بە ڕەحمەت بێت ـ لە وەڵامی ئەم پرسیرەدا : ئایا ڕەوایە زەکاتی سەرفترە بە پارە دەربکرێت ؟ وە ئەگەر وەڵامەکە بە نابێت بوو هۆکار لەوەدا چییە ؟ لە گەڵ باسکردنی بەڵگەکان لەم بابەتەدا ، لە گەڵ زانینی ئەوەی کە هەندێکیان فەتوای ئەوە دەدەن کە ئەو کارە ڕەوایە ، لە وڵاتێلێك کە زانایانی لێکۆڵەرەوە کەمن ؟

فەرمووی : ((نابێت نرخی خواردن لە سەرفترەدا دەربکرێت :

لە بەر ئەوەی ئەو کردارە پێچەوانەی فەرمانی پێغەمبەرە ﷺ ، چونکە جێگر و سەلمێنراوە لێیەوە کە فەرموویەتی : " من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد " ، وە لە ڕیوایەتێکی تردا هاتووە : " من أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد " [٨] ، وە واتای (رد) یش : ڕەتکراوەیە .

وە لە بەر ئەوەی دەرکردنی نرخ پێچەوانەی کرداری هاوەڵانی پێغەمبەرە ﷺ کە صاعێك خواردنیان دەردەکرد ، و پێغەمبەری خواش ﷺ " عليكم بسنتي ، وسنة الخلفاء الراشدين المهديين من بعدي " .

وە لە بەر ئەوەی زەکاتی سەرفترە پەرستشێکە لە ڕەگەزێکی دیاری کراو دیاری کراوە ، بۆیە نابێت لە ڕەگەزێکی تر کە دیاری نەکراوە دەربکرێت ، هەروەکو چۆن نابێت لە لە کاتێکی تر جگە لە کاتی خۆی دەربکرێت .

وە لە بەر ئەوەی پێغەمبەری خوا ﷺ لە چەندەها جۆری خواردن دیاری کردووە ، کە جۆر و نرخیان زۆربەی جار جیاوازە ، بۆیە ئەگەر حیساب بۆ نرخەکەی بکرایە ، پێویست بوو صاعێك بێت لە یەك جۆری خواردەمەنی ، یان بەرامبەرەکەی لە خواردنەکانی تر .

وە لە بەر ئەوەی دانی زەکاتی سەرفترە بە پارە ئەم پەرستشە لەوە دەردەکات کە درووشمێکی ئاشکرا بێت بۆ ئەوەی ببێت بە صەدەقە و درووشمێکی شاراوە ، چونکە دەرکردنی بە صاعێك وای لێ دەکات ئاشکرا بێت لە نێوان موسڵمانان ، بە شێوەیەك ئاشکرا دەبێت لە لای منداڵ و گەورە دەردەکەوێت ، پێواندن ، و بڵاوکرنەوەی دەبینن ،بەو شێوە لە نێوانیاندا دەناسرێتەوە ، بە پێچەوانەی ئەوەی کە ئەگەر هاتوو بە درهەم دەربکرێت ، ئەو کاتە مرۆڤ بە شاروەوییەوە دەری دەکات لە نێوان خۆی و ئەو کەسەی کە دەییات)) [٩] .

---

[٨] رواه مسلم وأصله في الصحيحين .

[٩] (**موسوعة فتاوى اللجنة والإمامين : س ٩٩١**) .

وە پرسیارکرا لە شێخی پایە بەرزی ئیسلام (مقبل بن هادي الوادعي) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ کە : کەی پێویستە زەکاتی سەرفترە دەربکرێت ، وئایا ڕێژە وئاستێکی دیاری کراوی هەیە ، وتا چ کاتێکدا دەتوانرێت بدرێت ؟

ئەویش لە وەڵامدا فەرمووی : سەبارەت بە زەکاتی سەرفترە پێویستە پێش نوێژی جەژن دەربکرێت ، جا ئەگەر پێش نوێژی جەژن بەخشیت ئەوا زەکاتێکی وەرگیراوە ، بەڵام ئەگەر نەتبەخشی تا پاش نوێژی جەژن ئەوا بە صەدەخە دەژمێررێت ، بڕەکەشی بریتییە لە صاعێك لە خورما ، یان (**صاع**) یێك لە مێووژ ، یان (**صاع**) یێك لە کەشك ، یان (**صاع**) یێك لە جۆ ، **وە ئەگەر ئەم جۆرانە نەبوو کە ژماردم ، هەروەکو لە فەرموودەکەی (ابن عمر) ، و (أبی سعید الخدری) دا هاتوون ، ئەگەر نەبوون ، ئەوا لە خواردنی زۆرینەی خەڵکی شارەکە ، بەڵام سەبارەت بە بەخشینی نرخەکەی ئەوا جێگر نەبووە لە پێغەمبەری خواوە** ﷺ [١٠] .

وە (أبو عبد الرحمن یحیی بن علي الحجوري) کە یەکێکە لە قوتابیەکانی شێخ دەگێڕێتەوە و دەفەرمووێت : ((وقد کان (أي : الشیخ مقبل) .رحمه الله**. یفتي أن القیمة لا تجزئ)) ئەو ـ شێخ مقبل ـ فەتوای بەوە دەدا کە دانی سەرفترە بە پارە ئەوو واجبەی لە سەر ناخات** [١١] .

وە پرسیارکرا لە شێخی پایە بەرزی ئیسلام (صالح بن فوزان بن عبد الله الفوزان عضو هیئة کبار العلماء ، و عضو اللجنة الدائمة للإفتاء : ـ خوا بیپارێزێت ـ : کە لەو دواییانەدا جەدەلێکی زۆر لە نێوان زانایاندا دروست بوو لە سەر ئەوەی کە ئایا ڕەوا چییە لە زەکاتی سەرفترەدا ؟ وە ئایا دەتوانرێت نرخەکەی دەربکرێت ؟ جا بۆچونی جەنابتان چییە لەو بارەیەوە ؟

ئەویش لە وەڵامدا فەرمووی : ڕەوا لە سەرفترەدا ئەوەیە کە بەو شێوە بدرێت کە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمانی پێکردووە ، ئەوەش بە دانی صاعێك لە خواردنی ئەو ناوچەیە ، و لە کاتی خۆشید بدرێت بە هەژاران ، بەڵام سەبارەت بە دانی نرخ لە زەکاتی سەرفترەدا ئەوا ئەوەی پێ لە سەر ناکەوێت ، چونکە پێچەوانەیە لە گەڵ ئەوەی کە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمانی پێکردووە ، و پێچەوانەشە لە گەڵ ئەوەی کە هاوەڵە بەڕێزەکانی کردوویان پێکردووە ، لە دانی خواردن ، و ئەوان نرخەکەیان نەدەدا ، لە گەڵ ئەوەی کە لە ئێمە زاناتر بوون بەوەی کە دەبێت ، و بەوەش کە

---

[١٠] (من إجابة السائل ١٢٥ ، نقلا عن مقال بعنوان : حکم إخراج زکاة الفطر نقودًا / للشیخ یحیی بن علي الحجوري) .

[١١] (نقلا عن مقال بعنوان : حکم إخراج زکاة الفطر نقودًا / للشیخ یحیی بن علي الحجوري) .

نابێت ، ئەو زانایانەش کە ووتوویانە دەتوانرێت نرخەکەی دەربکرێت ئەو ووتەیەیان بە ئیجتیهاد ووتووە ، جا ئەگەر ئیجتیهادیش پێچەوانەی دەقی فەرموودە بوو هیچ حسێبێکی بۆ ناکرێت .

بە پێشەوا (أحمد بن حنبل) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ فەرموویان : خەڵکانێك دەڵێن : (عمر بن عبد العزيز) پارەی وەردەگرت لە زەکاتی سەرفترەدا ؟ ئەویش فەرمووی : واز لە ووتەی پێغەمبەر ﷺ دێنن ، و دەڵێن : فلان ووتوویەتی !!! لە کاتێکدا (ابن عمر) فەرموویەتی : پێغەمبەری خوا زەکاتی سەرفترەی بە صاعێك لە خواردن دیاری کردووە ... هتد فەرموودەکە . کۆتایی هات)) [١٢] .

وە یەکێك لە فەتواکانی (اللجنة الدائمة للإفتاء) یەیدا هاتووە کە پرسیاریان لێ کراوە : شێخمان چی دەڵێت سەبارەت بەو کەسەی کە ڕاستە و خۆ لەو کاتەی کە زەکاتی سەرفترە وەردەگرێت دەیفرۆشێت ؟ بۆ نمونە لەو کاتەی کە بە صاع خواردن دابەش دەکرێت بە سەر هەژاراندا لە هەمان کاتدا دەیفرۆشێت بە کەسێکی تر ، ئەوەش بۆ بە دەست هێنانی پارەکەی ، وە حوکمی کەسێك چییە کە پارەی لە زەکاتی سەرفترەدا دابەش کردبێت ؟

لە وەڵامیدا فەرموویان : ئەگەر کەسێك وەریگرت و شایستەی ئەوە بوو کە پێی ببەخشرێت ، ئەوا بۆی هەیە دوای وەرگرتنی بیفرۆشێت ، چونکە بە وەرگرتنی بووە بە موڵکی خۆی ، وە نابێت پارە لە زەکاتی سەرفترەدا دابەش بکرێت لە سەر ووتەی هەڵبژاردە ، ئەوەش بە پێی زانستی ئێمە ، ئەوەش ووتەی زۆرینەی زانایانە .

خوای پەروەردگاریش سەرخەری هەمووانە ، و صەڵات و سەلامیش لە سەر محمد و ئەهل و بەیت ، و یار و یاوەرانی بێت [١٣] .

وَآخِرُ دَعْوَانَا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

ماڵپەڕی بەهەشت و وەڵامەکان

walamakan.com ba8.org

---

[١٢] (المنتقى من فتاوى فوزان ، س ١٦٣) .

[١٣] (موسوعة فتاوى اللجنة والإمامين : السؤال الرابع من الفتاوى رقم (٩٢٣١) (اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، عبدالله بن قعود (عضو) ، عبدالله بن غديان (عضو) ، عبدالرزاق عفيفي (نائب رئيس اللجنة) ، عبدالعزيز بن عبدالله بن باز (الرئيس)) .